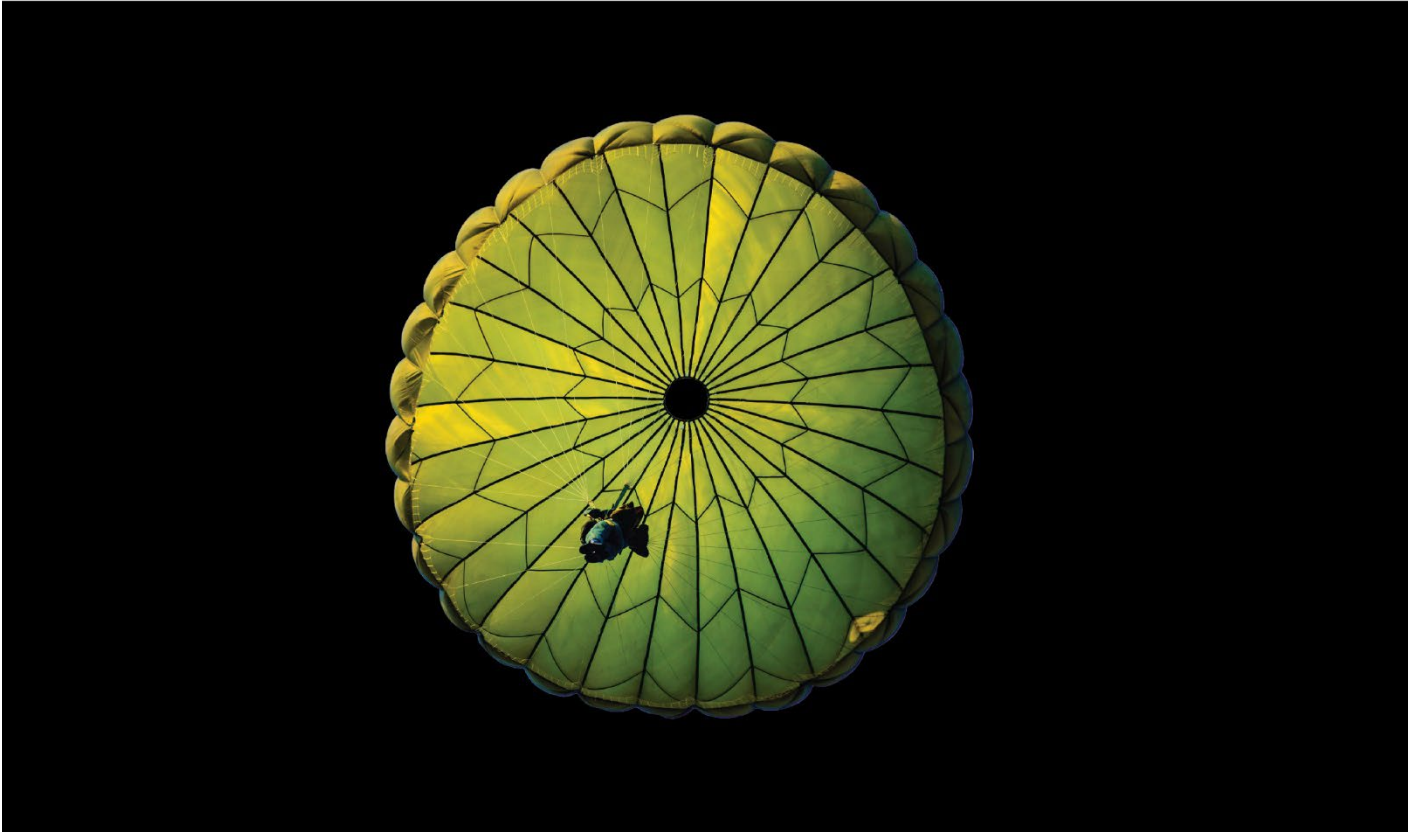

หัวข้อที่ 1: ภูมิทัศน์ภาคการเงินเพื่อความยั่งยืนไทย

ผู้เขียน

กษิติ เกตุสุริยงค์

พาร์ทเนอร์ | บริการสอบบัญชี

Sustainability & Climate Leader

ดร. บดินทร์ วงศ์วิทยากรมณ

ผู้จัดการอาวุโส | Sustainability & Climate COE

ศิริวรรณ หลิมสกุล

ผู้จัดการ | Sustainability & Climate COE

ผู้มีส่วนร่วม

เอริกา สุกาญจน์จทิ

ที่ปรึกษา | Sustainability & Climate COE

นพณัฐ เปี้ยนนาน

นักวิเคราะห์ | Sustainability & Climate COE

บทนำ

พ.ศ. 2566 โลกขยับเข้าใกล้กำหนดเวลาการบรรลุเป้าหมายการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ภายใต้ความตกลงปารีสเพื่อคงระดับอุณหภูมิเฉลี่ยของโลกให้เพิ่มขึ้นน้อยกว่า 2 องศาเซลเซียส โดยคงเป้าหมายสูงสุดให้อุณหภูมิเปลี่ยนแปลงน้อยกว่า 1.5 องศาเซลเซียส เมื่อเทียบกับก่อนการปฏิวัติอุตสาหกรรม ส่งผลให้เศรษฐกิจทั่วโลกอยู่ภายใต้แรงกดดันอย่างมากเพื่อสร้างกลไกการดำเนินงานเพื่อเปลี่ยนผ่านไปสู่เศรษฐกิจคาร์บอนต่ำ การเงินเพื่อความยั่งยืนจึงเข้ามามีบทบาทสำคัญมากยิ่งขึ้น ในการสนับสนุนการเปลี่ยนผ่านครั้งนี้

ปัจจุบัน การลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกในไทยมีความคืบหน้าอย่างมาก ซึ่งแรงกดดันจากมาตรฐานสากล การพัฒนานโยบายด้านสิ่งแวดล้อมในกลุ่มประเทศเศรษฐกิจหลัก และแนวปฏิบัติที่ร่วมกันในระดับระหว่างประเทศเพื่อสร้างระบบเศรษฐกิจที่แข็งแกร่ง และยืดหยุ่นเพื่อรองรับการเปลี่ยนผ่านดังกล่าว ทำให้ประเทศไทยเริ่มกำหนดทิศทางการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและโอกาสภาคการเงินเพื่อความยั่งยืน เนื้อหาในหัวข้อนี้วิเคราะห์พันธกรณีและความร่วมมือระดับชาติ เครื่องมือทางการเงิน ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลัก ตลอดจนการพัฒนาที่สำคัญในภูมิทัศน์ภาคการเงินเพื่อความยั่งยืนของไทย

พันธกรณีด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของประเทศไทย

รัฐบาลไทยประกาศเป้าหมายความเป็นกลางทางคาร์บอนภายในปี พ.ศ. 2593 (ค.ศ. 2050) และเป้าหมายการปล่อยก๊าซเรือนกระจกสุทธิเป็นศูนย์ภายในปี พ.ศ. 2608 (ค.ศ. 2065) โดยมีกรอบนโยบายซึ่งกำหนดวัตถุประสงค์ด้านสิ่งแวดล้อมระดับประเทศ ดังนี้

- แผนแม่บทรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ พ.ศ. 2558 – 2593 ([Climate Change Master Plan](#)) เพื่อเป็นแนวทางบริหารจัดการการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ โดยดำเนินการด้านการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ การลดผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ การพัฒนาแบบปล่อยคาร์บอนต่ำ และการจัดการการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ
- โครงการจัดทำยุทธศาสตร์ระยะยาวในการพัฒนาแบบปล่อยก๊าซเรือนกระจกต่ำของประเทศไทย ([Long-Term Low Greenhouse Gas Emission Development Strategy](#)) กำหนดโครงสร้างการดำเนินงานเพื่อลดผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ซึ่งสนับสนุนการบรรลุเป้าหมายตามพันธกรณีด้านสภาพภูมิอากาศของไทย
- การมีส่วนร่วมที่ประเทศกำหนด ด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ([Nationally Determined Contribution](#)) ฉบับแก้ไขครั้งที่ 2 ซึ่งประกาศใช้เมื่อพฤศจิกายน พ.ศ. 2565 มีเป้าหมายเพื่อลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกร้อยละ 30 ภายในปี พ.ศ. 2573 เมื่อเทียบกับกรณีปกติ (Business-as-Usual หรือ BAU)
- แผนยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561-2580 (Thailand's [National Strategy](#)) กำหนดเป้าหมายด้านสิ่งแวดล้อม 6 วัตถุประสงค์

เป้าหมายด้านสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวข้องจากกรอบนโยบายดังกล่าว ซึ่งใช้กำหนดในร่างมาตรฐานการจัดกลุ่มกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่คำนึงถึงสิ่งแวดล้อมของประเทศไทย (ร่าง Thailand Taxonomy) แสดงในตารางต่อไปนี้

Thailand's national environmental priorities matrix			
National Strategy	CCMP	LEDS	NDC
Climate change mitigation	Mitigation and Low Carbon Development	Mitigation	Mitigation
Climate change adaptation	Climate Change Adaptation	Adaptation and Resilience	Adaptation
Sustainable use and protection of marine and water resources	Enabling Environment for Climate Change Management		
Protection and restoration of biodiversity and ecosystems			
Pollution prevention and control			
Resource resilience and transition to a circular economy			

เป้าหมายด้านสิ่งแวดล้อมระดับประเทศ ที่กำหนดในนโยบายสำคัญของประเทศไทย

Source: Thailand Taxonomy Paper: Draft for public consultations (Climate Bonds Initiative, 2022)

เพื่อบรรลุเป้าหมายและพันธกรณีเหล่านี้ ภาคการเงินได้เริ่มมีส่วนในการระดมทรัพยากรเพื่อตอบสนองต่อความท้าทายด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ โดยธนาคารแห่งประเทศไทย (ธปท.) เล็งเห็นถึงความสำคัญ และมีความมุ่งมั่นในการสนับสนุน [NGFS Glasgow Declaration](#) และกำหนดแนวทางการพัฒนาภาคการเงินเพื่อความยั่งยืน (Sustainable Finance Initiatives) รวมถึงการพัฒนามาตรฐานการจัดกลุ่มกิจกรรมที่คำนึงถึงสิ่งแวดล้อม (Green Taxonomy) ระดับชาติ การเงินเพื่อความยั่งยืนของไทยจึงพัฒนาอย่างต่อเนื่อง และจะมีบทบาทสำคัญในการระดมทรัพยากรเพื่อสนับสนุนการบรรลุเป้าหมายการปล่อยก๊าซเรือนกระจกสุทธิเป็นศูนย์ในอนาคต

เครื่องมือทางการเงิน (ตราสาร)

ธปท. เปรียบ Thailand Taxonomy เป็น “เครื่องยนต์” หรือ “จิตวิญญาณ” ของระบบการเงินที่คำนึงถึงสิ่งแวดล้อม อย่างไรก็ตาม Taxonomy ต้องใช้ควบคู่ไปกับเอกสารประกอบ ข้อกำหนด หรือข้อกฎหมายในประเทศ/ระหว่างประเทศเพื่อเชื่อมโยงการทำงานกับภาคเศรษฐกิจและตลาดการเงิน (BOT, 2022a) ซึ่งในช่วงที่ผ่านมา ภาคการเงินเพื่อความยั่งยืนไทยได้พัฒนาอย่างรวดเร็ว ดังนี้:

- มีการกำหนดแนวทางการดำเนินกิจการธนาคารอย่างยั่งยืน ([Sustainable Banking Guidelines](#)) ในเดือนสิงหาคม พ.ศ. 2562 โดยสมาคมธนาคารไทย ธนาคารพาณิชย์ และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอื่น ๆ โดยปรับปรุงแนวปฏิบัติในการให้สินเชื่ออย่างมีความรับผิดชอบ
- กรอบการระดมทุนเพื่อความยั่งยืน ([Sustainable Financing Framework](#)) ที่เผยแพร่ในเดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2563 โดยสำนักงานบริหารหนี้สาธารณะ กระทรวงการคลัง ซึ่งกำหนดแนวทางในการระดมทุนตราสารทางการเงินที่คำนึงถึงสิ่งแวดล้อม สังคม และความยั่งยืนของประเทศไทย
- การพัฒนาฐานข้อมูลที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม สังคม และความยั่งยืน ([Green, Social, and Sustainability Information Platform](#)) โดยสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ก.ล.ต.) และสมาคมตลาดตราสารหนี้ไทย (ThaiBMA) ในปี พ.ศ. 2563 ซึ่งเป็นศูนย์กลางความรู้ด้านการออกตราสารหนี้ที่คำนึงถึงปัจจัยด้านความยั่งยืน (สิ่งแวดล้อม สังคม และธรรมาภิบาล) และเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าถึงข้อมูลตราสารหนี้เพื่อสิ่งแวดล้อม ตราสารหนี้สังคม ตราสารหนี้เพื่อความยั่งยืน และตราสารหนี้ส่งเสริมความยั่งยืน
- การเผยแพร่เอกสารภูมิทัศน์ภาคการเงินเพื่อความยั่งยืนของธนาคารแห่งประเทศไทย ([BOT Directional Paper on Financial Landscape](#)) ในเดือนสิงหาคม พ.ศ. 2565 เพื่อกำหนดทิศทางกลยุทธ์สำหรับทุกภาคเศรษฐกิจ โดยเฉพาะภาคการเงิน เพื่อเร่งการเปลี่ยนผ่านสู่เศรษฐกิจสีเขียว และพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็นเพื่อปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงด้านสิ่งแวดล้อม (BOT, 2022b)

นอกจากนี้ ร่าง พ.ร.บ. การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของประเทศไทย ([Climate Change Act](#)) ซึ่งจัดทำโดยสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (สผ.) ที่อยู่ระหว่างการเตรียมนำเสนอที่ประชุมคณะรัฐมนตรีพิจารณา โดยร่าง พ.ร.บ. ฉบับล่าสุดที่มีการเผยแพร่ (ณ เดือนสิงหาคม พ.ศ. 2565) ได้กำหนดบทบัญญัติเกี่ยวกับสิทธิของบุคคลและชุมชนที่เกี่ยวข้องกับปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และการดำเนินการรับมือผลกระทบที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ การจัดตั้งคณะกรรมการนโยบายการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศแห่งชาติเพื่อการดำเนินการด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ กำหนดแผนแม่บทรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศแห่งชาติ แนวทางการลดก๊าซเรือนกระจก การศึกษาการลดผลกระทบ และการกำหนดนโยบายเพื่อการปรับตัว และการจัดตั้งฐานข้อมูลก๊าซเรือนกระจกระดับชาติ รวมถึงกำหนดความรับผิดชอบของคณะกรรมการระดับชาติและหน่วยงานด้านสภาพอากาศของไทยในการคาดการณ์การเปลี่ยนแปลงระดับอุณหภูมิ การประเมินความเสี่ยงและผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ รวมถึงกำหนดการพัฒนาแผนการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศแห่งชาติ ซึ่ง พ.ร.บ. ฉบับร่างนี้มีบทกำหนดโทษที่เกี่ยวข้องกับการไม่เปิดเผยข้อมูลที่จำเป็นต่อหน่วยงานระดับชาติอีกด้วย

การพัฒนาอย่างรวดเร็วของกรอบการดำเนินงานภาคการเงินเพื่อความยั่งยืนของไทย ได้สะท้อนถึงการพัฒนาการในระดับอาเซียน ซึ่งได้มีการกำหนดกฎเกณฑ์ด้านการเงินเพื่อความยั่งยืน และมีโอกาสการพัฒนาด้านการเงินเพื่อความยั่งยืนที่กำลังเติบโตอย่างมากในระดับภูมิภาค โดยออก ASEAN Taxonomy ฉบับแรกเมื่อเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2564 โดย ASEAN Taxonomy ได้กำหนดอภิธานศัพท์ที่ใช้ร่วมกันในภาคการเงินเพื่อความยั่งยืนในระดับภูมิภาค เพื่อการจัดหาเงินทุนสำหรับกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่ยั่งยืน แสดงถึงความมุ่งมั่นร่วมกันของประเทศสมาชิกอาเซียนในการเปลี่ยนผ่านไปสู่สังคมคาร์บอนต่ำ นอกจากนี้ยังกำหนดมาตรฐานและกรอบการทำงานที่สำคัญอื่น ๆ เพื่ออำนวยความสะดวกในการจัดหาเงินทุนที่คำนึงถึงปัจจัยด้านความยั่งยืนในกลุ่มประเทศอาเซียนที่เปิดตัวในช่วงก่อนหน้านี้ ได้แก่

- ASEAN Green Bond Standards ([ASEAN GBS](#)) ในเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2560
- ASEAN Sustainability Bond Standards ([ASEAN SUS](#)) ในเดือนตุลาคม พ.ศ. 2561

- ASEAN Social Bond Standards ([ASEAN SBS](#)) ในเดือนตุลาคม พ.ศ. 2561

ภาพรวมของการพัฒนาโครงสร้างทางการเงินที่ยั่งยืนในประเทศสมาชิกอาเซียนและประเทศไทย

Source: Deloitte's compilation (2023)

หน่วยงานกำกับดูแล และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลัก

รพท. เป็นหน่วยงานกำกับดูแลที่มีบทบาทหลักในการรักษาเสถียรภาพทางการเงินของประเทศ และมีบทบาทหลักในการพัฒนาภาคการเงินเพื่อความยั่งยืนของ ไทย ในเดือนสิงหาคม พ.ศ. 2565 ได้มีการการจัดตั้งคณะทำงานด้านความยั่งยืนในภาคการเงิน (Working Group on Sustainable Finance หรือ [WG-SF](#)) เพื่อพัฒนาแผนการเงินเพื่อความยั่งยืน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการสนับสนุนให้เศรษฐกิจไทยบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของสหประชาชาติ (SDGs) และเป้าหมายลดการปล่อยคาร์บอนที่เป็นไปตามความตกลงปารีส ซึ่งคณะทำงานประกอบด้วย

- สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง (สศค.) กระทรวงการคลัง
- สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ก.ล.ต.)
- สำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย (คปภ.)
- ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (ตลท.)
- ธนาคารแห่งประเทศไทย (รพท.)

คณะทำงานฯ ได้กำหนดแนวทางการพัฒนาภาคการเงินเพื่อความยั่งยืน ([Sustainable Finance Initiatives](#)) โดยมีแนวคิดริเริ่มเชิงกลยุทธ์หลัก (KSIs) 5 ข้อ เพื่อชี้นำและปรับทิศทางของนโยบายการเงินที่ยั่งยืนของประเทศไทยให้สอดคล้องกัน รวมถึงวางกรอบแนวทางของประเทศเกี่ยวกับการเงินเพื่อความยั่งยืน และกำหนดกรอบสำหรับการพัฒนาที่สอดคล้องกับ 5 KSIs ได้แก่

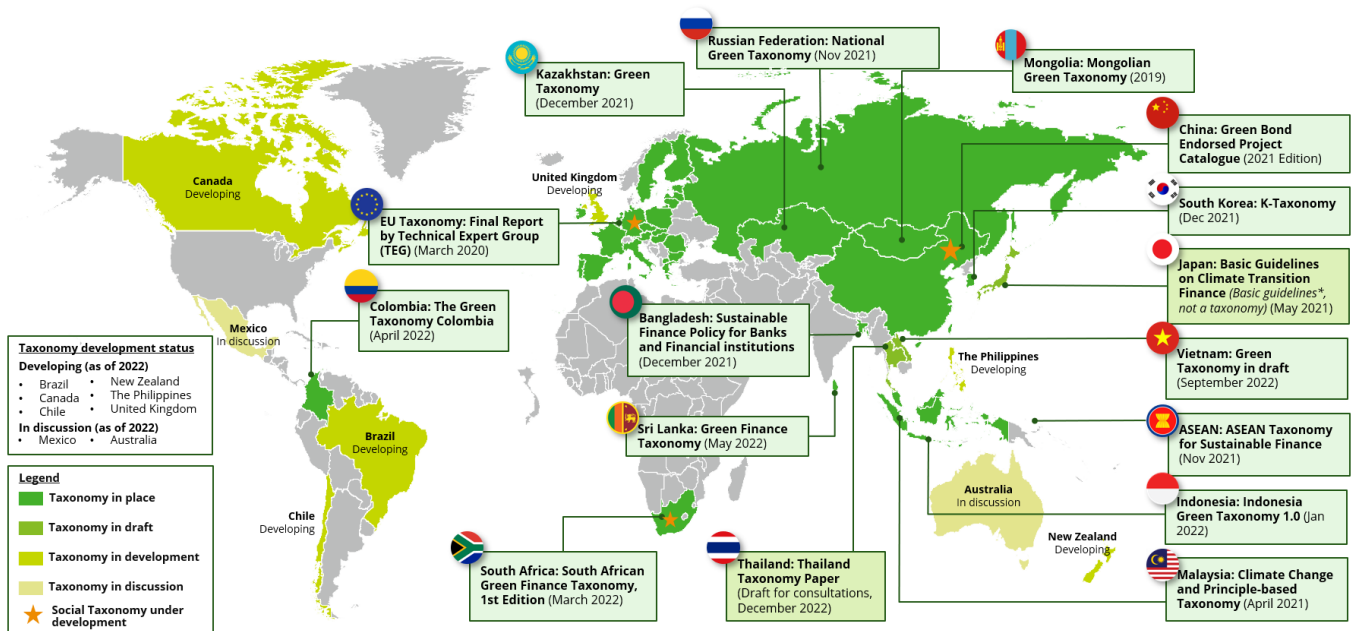
- จัดทำมาตรฐานการจัดกลุ่มกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่คำนึงถึงสิ่งแวดล้อมของประเทศไทย (Thailand Taxonomy)
- ปรับปรุงข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับความยั่งยืนทั้งระบบ เพื่อการเปิดเผยข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อม สังคม และธรรมาภิบาล (ESG) ที่มีคุณภาพ สอดคล้องกับมาตรฐานสากล ซึ่งจะเป็นข้อมูลสำคัญสำหรับการติดตาม วิเคราะห์ และตัดสินใจทางการเงิน รวมถึงการออกแบบผลิตภัณฑ์และ

นโยบายที่สอดคล้องกับความต้องการของภาคธุรกิจ อีกทั้งสามารถจำแนกประเภทการลงทุนและวัดความเสี่ยงของสินทรัพย์ที่เกิดจากประเด็นด้าน ESG ได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงเพิ่มความโปร่งใสในการกำกับและตรวจสอบการดำเนินงาน

- ออกมาตรการจูงใจที่มีประสิทธิภาพ เพื่อกระตุ้นให้เกิดตลาดและการลงทุนในผลิตภัณฑ์ภาคการเงินเพื่อความยั่งยืน โดยส่งเสริมให้ทั้งฝั่งผู้ระดมทุนและผู้ลงทุนเห็นโอกาสในการสร้างผลตอบแทนที่ดีด้วยความเสี่ยงที่ต่ำลง
- สร้างสภาพแวดล้อมที่จะเอื้อให้ผู้เกี่ยวข้องภาคการเงินสามารถใช้ประโยชน์จากเครื่องมือทางการเงินเพื่อความยั่งยืน และปรับลดกฎเกณฑ์เพื่อลดความยุ่งยากในการออกผลิตภัณฑ์และบริการที่เกี่ยวข้อง
- พัฒนาศักยภาพบุคคล ในภาคการเงินที่มีคุณภาพและมียุทธศาสตร์ความรู้ในการผลักดันงานภาคการเงินเพื่อความยั่งยืนให้เห็นผลเป็นรูปธรรม

แนวโน้มของการพัฒนา Taxonomy

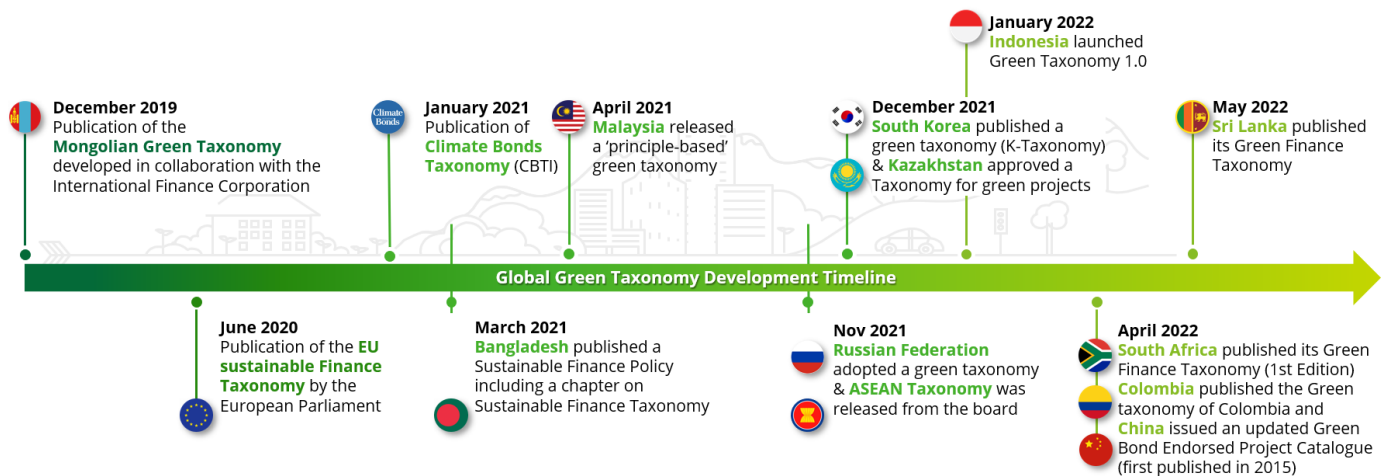
Thailand Taxonomy เป็นมาตรฐานการจัดกลุ่มกิจกรรมที่คำนึงถึงสิ่งแวดล้อม (Green Taxonomy) ซึ่งรวมวัตถุประสงค์ด้านสิ่งแวดล้อมที่สำคัญของประเทศ และสนับสนุนการเปลี่ยนผ่านสู่เศรษฐกิจสีเขียวของอุตสาหกรรมไทย โดย Thailand Taxonomy ถูกออกแบบผ่านการปรึกษาหารืออย่างใกล้ชิดกับผู้แทนภาคอุตสาหกรรมหลักและผู้มีส่วนได้เสียที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้สอดคล้องกับการจำแนกประเภทกิจกรรมที่คำนึงถึงสิ่งแวดล้อมในระดับนานาชาติ

ภาพรวมของการพัฒนา Taxonomy ในระดับนานาชาติ

Source: Climate Bonds (2022), Deloitte's compilation (2023)

Climate Bonds Initiative (2022b) พบว่าผู้กำหนดนโยบายและตัวแสดงหลักในระบบเศรษฐกิจ เริ่มยอมรับว่า Taxonomy เป็นเครื่องมืออันทรงพลังในการระดมเงินทุนเพื่อสิ่งแวดล้อม เพื่อสนับสนุนการเปลี่ยนผ่านสู่เศรษฐกิจที่ยั่งยืน เนื่องจากกฎระเบียบที่อ้างอิง Taxonomy มีการเติบโตอย่างต่อเนื่อง ทำให้แหล่งเงินทุนเพื่อสิ่งแวดล้อมและความยั่งยืนมีมูลค่าเพิ่มสูงขึ้น อันเป็นการสนับสนุนการเปลี่ยนผ่านสู่สังคมคาร์บอนต่ำ ซึ่ง Taxonomy จะต้องการปรับปรุงอย่างต่อเนื่องเพื่อให้สอดคล้องกับพัฒนาการด้านวิทยาศาสตร์การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีในอนาคต นอกจากนี้ Gondjijan and Merle (2022) พบว่าการพัฒนา Taxonomy เกิดขึ้นพร้อมกันในหลายประเทศทั่วโลก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงไม่กี่ปีที่ผ่านมา ซึ่งเรียกได้ว่าเป็นการ “การแข่งขันการกำหนดมาตรฐาน”

พัฒนาการของการประกาศใช้ Taxonomy ในระดับนานาชาติ

Source: Deloitte Compilation (2023)

จากพัฒนาการดังกล่าว สะท้อนความสำคัญและประโยชน์ของ Taxonomy ในการสนับสนุนการพัฒนาเศรษฐกิจสีเขียวในหลายประเทศ ในช่วงหลัง การพัฒนา Taxonomy นำโดยกลุ่มประเทศ G20 ซึ่งในหลายประเทศอาจไม่เรียกการจัดกลุ่มกิจกรรมสีเขียวเป็น Taxonomy แต่มีการจัดทำรายการกิจกรรมที่คำนึงถึงสิ่งแวดล้อม เช่น นโยบายตราสารหนี้เพื่อสิ่งแวดล้อม (Green Bond Framework) เพื่อกำหนดเกณฑ์การระบุกิจกรรมที่คำนึงถึงสิ่งแวดล้อม ก็เป็นการจัดกลุ่มกิจกรรมที่คำนึงถึงสิ่งแวดล้อมเช่นเดียวกับ Green Taxonomy

เอกสารอ้างอิง

- Bank of Thailand, "[Joint statement sustainable finance initiatives for Thailand](#)," 2021.
- Bank of Thailand, "[Transitioning towards Environmental Sustainability under the New Thai Financial Landscape: BOT Directional Paper on Financial Landscape](#)," 2022.
- Climate Bonds Initiative, "[Thailand Taxonomy Paper: Draft for public consultations](#)," 2022.
- Climate Bonds Initiative, "[Global green taxonomy development, alignment, and implementation](#)," 2022b.
- Gondijian, Garnik and Cédric Merle, "[Sustainable Taxonomy development worldwide: a standard-setting race between competing jurisdictions](#)," Natixis, July 29, 2021.
- IPSF Taxonomy Working Group, "[Common Ground Taxonomy – Climate Change Mitigation Instruction Report](#)," 2022.

กษิติ เกตุสุริยงค์

พาร์ทเนอร์ | บริการสอบบัญชี

Sustainability & Climate Leader

Email: kketsuriyongk@deloitte.com

ดร. บดินทร์ วงศ์วิทยากิรมณ์

ผู้จัดการอาวุโส | Sustainability & Climate COE

Email: bvongvitayapirom@deloitte.com

ศิริวรรณ หลิมสกุล

ผู้จัดการ | Sustainability & Climate COE

Email: silimsakul@deloitte.com

Deloitte refers to one or more of Deloitte Touche Tohmatsu Limited (“DTTL”), its global network of member firms, and their related entities (collectively, the “Deloitte organization”). DTTL (also referred to as “Deloitte Global”) and each of its member firms and related entities are legally separate and independent entities, which cannot obligate or bind each other in respect of third parties. DTTL and each DTTL member firm and related entity is liable only for its own acts and omissions, and not those of each other. DTTL does not provide services to clients. Please see www.deloitte.com/about to learn more.

Deloitte Asia Pacific Limited is a company limited by guarantee and a member firm of DTTL. Members of Deloitte Asia Pacific Limited and their related entities, each of which are separate and independent legal entities, provide services from more than 100 cities across the region, including Auckland, Bangkok, Beijing, Hanoi, Hong Kong, Jakarta, Kuala Lumpur, Manila, Melbourne, Osaka, Seoul, Shanghai, Singapore, Sydney, Taipei and Tokyo.

About Deloitte Thailand

In Thailand, services are provided by Deloitte Touche Tohmatsu Jaiyos Co., Ltd. and its subsidiaries and affiliates.

This communication contains general information only, and none of Deloitte Touche Tohmatsu Limited (“DTTL”), its global network of member firms or their related entities (collectively, the “Deloitte organization”) is, by means of this communication, rendering professional advice or services. Before making any decision or taking any action that may affect your finances or your business, you should consult a qualified professional adviser.

No representations, warranties or undertakings (express or implied) are given as to the accuracy or completeness of the information in this communication, and none of DTTL, its member firms, related entities, employees or agents shall be liable or responsible for any loss or damage whatsoever arising directly or indirectly in connection with any person relying on this communication. DTTL and each of its member firms, and their related entities, are legally separate and independent entities.

© 2023 Deloitte Touche Tohmatsu Jaiyos Co., Ltd.